

CİLT 14, SAYI: 1, OCAK 1986

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

görüş

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) OCAK 1986

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Neşriyat Müdürü

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Yönetim Kurulu Başkanı *Ş.Şahap Kocatopçu*

Yazı İşleri Müdürü:

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Genel Sekreteri Ertuğrul İhsan Özol

Adres:

Cumhuriyet Cad. Ferah Apt. No.233/9

Harbiye - İST. Telefon: 146 24 12

Görüşteki yazılar, kaynak olarak TÜSİAD
GÖRÜŞ'ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz kul-
lanılabilir.

Basıldığı Yer:

Lebib Yalkın Yayınları

ve Basım İşleri A.Ş.

Telefon: 143 15 75 / 5 Hat

Bu Sayıda,

Ekonomik Diyalog (Alman Usulü).	4
Vergi Gelirlerinin Toplanması Bilgisayarlar.	6
Dünyada En Büyük Alacaklı Devlet Japonya	10
Üçüncü Pazarlarda ABD-AET Rekabeti.	14
Son Vergi Değişiklikleri Ne Getiriyor?	17
Petrol Dışı Malların Fiyatları Düşüyor	24
OECD Ülkelerinde İşsizlik Artıyor mu?	28

Ekonomik Diyalog (Alman Usulü)...

Federal Almanya'da bakanlıklar ile iş aleml arasında diyalogla ilgili başbakanlık kararnamesine göre, yeni bir yasa çıkarılması halinde ilgili özel sektör uzman kuruluşlar ve derneklerin temsilcilerine yasa ile ilgili bilgi verilir ve onlardan da konuya ışık tutacak bilgiler vermeleri istenir. Ayrıca, kuruluşlara ilgili yasa konusunda fikirlerini açıklama ve yorum yapma hakkı tanınır. Özel bazı düzenlemeler olduğu durumlarda diyalogun kapsamı ve şekli ilgili bakanlığın kararına bırakılır.

Yine aynı kararnameye göre özel politik önemi olan yasa tasarıları sözkonusu olduğunda ilgili uzman kuruluşların ve derneklerin konu ile ilgili fikri alınmadan önce Başkanlığa bilgi verilir. Bu diyalog kamu kuruluşları ile kabinenin karar sürecine ek yük getirmeyecek şekilde düzenlenir. Kararnamede faaliyetleri bütün Almanya'yı kapsamayan mahalli kuruluş ve dernekler ile diyalog yapılmadığı belirtilmektedir.

Esasen, ülkemizde bir zamanlar Maliye Bakanlığı'nda vergi reform komisyonları vardı. Bu komisyonlar özel sektör kuruluşlarına vergi tasarıları hakkında çok önceden görüş verme olanağı tanıyordu. Ayrıca halen beş yıllık plan hazırlığı için planlama bünyesinde kurulan özel İhtisas Komisyonlarında kamu ve özel sektör uzmanları ortak çalışma yapmaktadırlar.

Alman örneğinde olduğu gibi, Batı'da parlamento ve hükümetler kendi başarıları için kanun ve kararnamelerin hazırlık safhasında ilgili özel kuruluşların bilgi ve görüşlerinin alınmasını ihmal etmiyorlar. Makul ölçülerde şeffaflık sağlanamazsa ülkemizde piyasa ekonomisinin kurulması gereksiz olarak gecikebilir veya güçleşebilir.

Vergi Gelirlerinin Toplanmasında Bilgisayarlar....

Gün geçtikçe bilgisayarlardan daha fazla faydalanılmaya başlanan gelişmekte olan ülkelerde bu makinaların en çok kullanıldığı sahalardan biri vergi ve diğer gelirlerin toplanma işlemidir. Vergi mükelleflerinin gün geçtikçe artması, işlemlerin ve düzenlemelerin daha karmaşık hale gelmesi, iç ticaretin artması, ekonomik ve mali politikaların yönlendirilmesi için çok sayıda veriye ihtiyaç duyulması bilgisayar kullanımını hızlandırmaktadır.

Bu makinaların belli başlı kullanıldığı yerlerden bir diğeri gümrük kontrolleridir. İthalatçıların listesi, gümrük tarifeleri, dış ticaret istatistikleri vs. bilgisayarlarda saklanabilir. Ayrıca yurda giren ve çıkan malların listesi, dış ticaret ile ilgili düzenlemeler (lisanslar, kotalar, sağlık kontrolleri) ve diğ er vergi ve fonlar ile ilgili bilgiler dosyalarda saklanabilir.

Bilgisayarlar vergi ödemelerinin takibinde, işlemlerin uygulanmasında yardımcı olma da ve istatistiklerin toplanmasında kullanılabilir. Ayrıca vergilerin toplanmasında ve planlama safhalarında, vergi politikasının belirlenmesinde, ekonomik analiz ve araştırmaların uygulanmasında kullanılacak programlar mevcuttur.

Otomatik bilgi işlem sisteminin hangi amaçla olursa olsun kullanılmaya başlanmasında ilk adım fizibilite çalışmasının hazırlanmasıdır. Öncelikle halihazırda yapılacak işler ve karşılaşılabilecek engeller incelenir. Avantajlar ile olası problemler karşılaştırılır.

Sistemi kurmada en önemli sorun teknik personel ile memurların eğitiminde ortaya çıkar. Bilgisayar kullanmaya başlayan ku-

ruluşlar ya kendi personellerini eğitimden geçirmekte ya da yeni personel istihdam etme yoluna gitmektedirler. Bazen yurt dışından bu konuda uzman olan teknik elemanlar getirilebilir.

Özellikle gelirlerin idaresinde otomatik sistem uygulamaya karar verildiğinde merkezi veya ademi merkezi bir sistem kurulabilir. Merkezi yaklaşımda sistemin kurulması vergi toplayan departmanlardan tamamıyla bağımsız bir kuruluş tarafından yapılabilir. Ademi merkezi sistemde ise, maliye bakanlığı, kendi bilgisayarlarının kontrolünden sorumlu bir bölüme bu görevi verebilir. Bu seçimi yaparken işlemlerin miktarı, gerekecek sermaye harcamaları, bilgisayarların en verimli şekilde kullanılması ve yeterli teknik personelin olup olmaması gibi kriterler göz önüne alınır.

Bilgisayar kullanımına başlanınca ortaya çıkabilecek sorunlardan bir tanesi verilerin güvenliğinin sağlanmasıdır. Yetkili olmayanların toplu bilgileri elde etmemesi, bilgilerin kötüye kullanılmaması ve değiştirilmemesi için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Bu nedenle saklanan bilgilerin güvenliği özel bir önem taşımaktadır.

Vergi yönteminde otomatik bilgi işlem sistemini kurmak isteyen gelişmekte olan ülkelere teknik ve finansal yardım ikili işbirliği anlaşmaları çerçevesince diğer ülkelerce sağlanmaktadır. Yardım isteyen ülke bunu iki yolla sağlayabilir. Danışmanlar fizibilite raporu, maliyet/fayda analizi ve eleman eğitimi konularında rapor hazırlayabilir. Diğer bir yol uzun vadeli yardım almaktır. Birkaç seneye yayılan bu tip yardımlarda, büyük miktarlardaki işlemler için gerekli tekniklerin geliştirilmesinde ve bunların vergi, gümrük ve bütçe yönetimlerinin uygulanmasında bu konudaki uzmanlardan faydalanılabilir.

Otomatik bilgi işlem sistemleri kurulurken istenen sonuçların elde edilebilmesi için büyük özen gösterilmelidir. Dikkatli bir planlama ve ihtiyaçların doğru bir şekilde belirlenmesi istenen neticenin alınmasını kolaylaştıracaktır.

KAYNAK: Finance and Development.

Dünyada En Büyük Alacaklı Devlet Japonya...

1985 yılı sonunda, ABD ve İngiltere'nin de önüne geçerek, Japonya dünyada yatırım yapanların ve kredi açanların başında gelmektedir.

1984 yılında Japonya'nın dış ülkelere alacaklarının toplamı 74 milyar dolar olmuştur. 1985'te bu rakkamın 100 milyar dolara yükselmesi beklenmektedir. Bu alacakların hemen hemen yüzde 90'ı dört seneden beri meydana gelmiştir.

Endonezya ormanlarından Wall-Street'e kadar Japonya, fabrikalar kurmakta, şirketler satın almakta, hisse senetleri ve gayri menkuller elde etmektedir. Yatırımların yarısı, gelişmiş ülkelerde yapılmaktadır. 1984 yılında Japonya 2,4 milyar dolarlık ABD'de, 1 milyar dolarlık Avrupa'da, 1,8 milyar dolarlık Asya'da ve 1,9 milyar dolarlık da Lâtin Amerika ülkelerinde yatırım yapmıştır. Bugün ABD'de 342 Japon şirketi faaliyet göstermekte ve bu şirketlerde 90.000 kişi ça-

lışmaktadış. Bu şirketlerdeki sermayenin yzde 50'den fazlasını Japonya elinde bulundurmaktadır.

Japonya genellikle ve özellikle otomotiv sanayiinde dış piyasalarda mahalli şirketlere ortak olmaktan ziyade kendisi şirket kurmak istemektedir. Esasen Japon Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığı dış piyasalarda yapılacak yatırımları kolaylaştırmakta ve teşvik etmektedir. Bu bakanlığın 1982 yılı Temmuz'unda neşrettiği beyaz kitapta "biz, dış zlkelerde yatırımını kolaylaştırıcı bir zevre yaratmaya gayret ediyoruz, zira bzylece ticari sirtuşmeler hafifleyecek ve dznya ekonomisi yeni bir atılım iaine girecektir" deniliyordu.

Hassasiyet gsteren bir saha dolaylı yatırımlardır. Başka bir ifadeyle uluslararası mali piyasalarda şirketlerin hisse senetleri ve tahvillerin Japon firmalarınca satın alınmasıdır. Bu satın almalar 1981'de 6 milyar dolar iken 1984'de 27 milyar dolara yzselmiştir.

Japonya'nın dış zlkelerdeki alacakları ne zlzde artacaktır? 1984 yılında Nomura Araştırma Enstitüsü'nün neşrettiği bir

etüdde bu soruya cevap verilmektedir. ABD'nin dış alacakları 1982'de 168.6 milyar dolar iken 1993'te 300 milyar dolar borca dönüşecektir. 1993'te Japonya'da fert başına düşecek yıllık ortalama gelir 14.500 dolar olacak ve bu ortalama gelir B.Almanya'nın 11.110; Fransa'nın 10.200; İngiltere'nin 8.800 dolarlık gelirini aşacak, fakat 17.300 dolar olacak ABD'nin gelirinin gerisinde kalacaktır.

Aynı etüde göre, ithalatın artmasından ve ihracatın artış oranının azalmasından dolayı, Japonya'nın ticaret bilânçosundaki aktif bakiye azalma gösterecek, fakat her halükârda tediyeler bilânçosu pozitif bir bakiye verecek ve dış piyasalarda yapılan sermaye yatırımları artmaya devam edecektir.

Diğer taraftan New York'taki Morgan Guaranty Trust'ın 1985 Kasım ayında neşrettiği bültende Japon piyasası tahlil edilerek iki ihtimale göre ticaret bilânçosunun ne olacağı belirtilmektedir. Bu iki ihtimal şudur: 1- Japon hükümetinin hali hazırdaki politikasını değiştirmemesi halinde ticaret bilânçosunun durumu. 2- Tüketimde bir artış olması halinde ticaret bilânçosunun durumu.

Birinci ihtimalde, ticaret bilânçosu fazlası 1984'de 44 milyar dolardan 1985'de 56 milyar dolara yükselecek, 1986'da 38 milyar dolardan 1990'da 37 milyar dolara inecektir. İkinci ihtimalde, yani Japonya'da dahili tüketimin artması halinde 1990'daki 37 milyar dolarlık ticaret bilânçosu fazlalığı 9 milyar dolar olacaktır.

Yine birinci ihtimale göre, tediyeleer bilânçosu fazlası 1990'da değişiklik göstermeyecektir.

Japonya'nın dış ülkelerdeki alacakları nasıl bir seyir takip edecektir? Bu alacaklar artmaya devam edecektir. 1985 yılında 123 milyar dolardan bu alacaklar 1986'da 176 milyar dolara, 1990'da da 336 milyar dolara yükselecektir. Ancak tüketimin artması halinde 1990'daki bu dış alacaklar 336 milyar dolar yerine 228 milyar dolardan ibaret olacaktır. Bu da bugünkü alacak seviyesinin iki mislidir.

Ancak Japonya, nüfusunun süratle yaşlandığını gözönüne alarak, genç nesil üzerine fazla yük bırakmamak için, bir sermaye birikimini teşkil etmeye çalışmaktadır. Bu sermaye birikiminin gelirleri, şüphesiz yükleri hafifletecektir.

Üçüncü Pazarlarda ABD-AET Rekabeti..

Eylül ayında imzalanan bir anlaşma ile ABD, Mısır'a 500.000 ton buğday satışı yapmıştır. İhracata yapılan destek yardımlar sayesinde bu satış gerçekleştirilmiştir. Zira normal olarak tonu 109 dolar olması gereken buğday fiyatı Mısır'a tonu 95 dolardan teklif edilmiştir. Böylece ABD ile AET arasında hububat piyasasında yeniden bir çekişme başlamıştır.

Avrupa Komisyonu ABD'nin bu kararına derhal cevap vermek üzere, vergi iadesini ton başına 45 ECU (Avrupa Ekonomik

Topluluğu hesap birimi)'dan 55 ECU'ya çıkartmıştır. Başka bir ifade ile Avrupa Tarım Fonu, buğday fiyatlarını AET içinde dünya buğday fiyatları seviyesine getirmek için, on ülkeden ihracat yapacak partönerlerine subvansiyon verecektir.

Topluluk, Akdeniz piyasasını geleneksel olarak kendi piyasası kabul ettiğinden, bu bölgedeki menfaatlerini korumak istemiştir. ABD'nin Mısır'a yaptığı buğday ihracatındaki fiyatın ticari bir fiyat olmadığı AET ilgililerince ileri sürölmektedir.

ABD'nin bu satış programı geöen ilkbaharda kabul edilmiştir. Bu programa göre, hububat fazlalıkları eritilecek ve ABD'nin dünya piyasalarında kaybettiği yer yeniden kazanılacaktır. ABD'li hububat ihracatçılarında, mevcut kamu stoklarından aynı yardımlar yapılmakta ve ihracatçıların yabancı piyasalarda teklif fiyatlarını düşürmektedir.

Tarım üreticisi ölkelerin ellerindeki stokları eritmek için büyük gayret sarfettikleri malumdur. AET, İdare Komitesi'nin fikri alındıktan sonra, Topluluk, elinde mevcut 175.000 tonluk sığır eti stokla-

rını Sovyetler Birliği'ne satmayı planlamıştır. İhracatı gerçekleştirmek için Topluluğun yapacağı teklif fiyatı Sovyetler Birliği'nin işine yarayacak biçimde düşük olacaktır.

Ancak Topluluğun başka seçeneği yoktur. Zira 1984 yılında süt üretimi kontenjane bağlandığından sığır kesimi büyük ölçüde artmış. dolayısıyla et arzı, talebi kat kat aşmıştır. Et stokları geçici gibi görünmemektedir. Zira stoklar halen 800.000 tona erişmiştir.

Önümüzdeki aylar zarfında mevcut et stoklarını daha iyi fiyatlarla satma şansı pek yoktur. Bu bakımdan Sovyetler Birliği'ne yapılan et satışları hiç değilse, yüksek olan depolama masraflarından Topluluğu kurtarmıştır.

Son Vergi Değişiklikleri Ne Getiriyor?

11.12.1985 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 4.12.1985 tarih ve 3239 sayılı kanun 12 vergi kanununda değişiklikleri içermektedir. Kanunun bazı hükümleri yayın tarihinde, bazı hükümleri 1.1.1986 dan sonra yürürlüğe girecektir.

Aşağıda acilen bilinmesi gerekli değişiklikler kısaca açıklanmıştır.

1) 21.12.1985'e kadar af:

Kanunun geçici 3'üncü maddesine göre, 1.1.1985 tarihinden sonraki dönemlere ait olmak üzere (1.1.1985-31.10.1985) ücretlilere ait vergi iade beyannameleri 21.12.1985 akşamına kadar verilirse, verilmeyen vergi iade beyannamelerine ait vergi iadeleri vergi dairelerince 30 gün içinde ödenebilecektir.

2) 31.12.1985'e kadarki af:

a) 11.12.1985 tarihine kadar adlarına vergi ve ceza terk edilen mükelleflerin vergi borcu 300.000.-TL yi geçmeyenler, vergi borcu aslının yüzde 25 fazlası ile 31.12.1985'e kadar öderlerse, kesilen ce-

zalar terkin edilecek, gecikme zammı ile tecil faizi alınmayacaktır. Bu hüküm tecilli borçlara da şamildir.

b) 11.12.1985 tarihinde vergi borcu aşı 300.000.- lirayı aşmayan mükelleflerden bu vergi borcu ve cezaları ihtilaf konusu yapanlar, ihtilaflarından vazgeçerek 31.12.1985 tarihine kadar vergi aslını yüzde 25 fazlası ile öderlerse kesilen ceza terkin edilir ve gecikme zammı alınmaz.

3) Damga Vergisi Alınmayacak İşlemler:

3239 sayılı kanunun 140'inci maddesi ile, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na bağlı (1) sayılı Tablonun III'üncü bölümünün 2'inci fıkrasının (a) bendi ile IV'üncü bölümünün 1'inci, fıkrasının a,b,c,d,e ve f fıkraları 1.1.1986'dan geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılmıştır. Buna göre, 1.1.1986 dan itibaren fatura, müstahsil makbuzları ve gider pusulaları ile maktu vergiye tabi makbuzlar damga vergisine tabi tutulmayacaktır.

4) Vergi Usul Kanununda Değişiklikler

a) Vergi Usul Kanununun 232' nci maddesinde nihai tüketiciye mal ve hizmet satışında fatura kesme mecburiyetinin başladığı 10.000 TL.- lık had, 100.000.-TL'ye çıkarılmıştır. (3239 Md: 37)

Buna göre nihai tüketici fatura istemediği takdirde, 100.000.-TL ye kadar, (100.000.-TL dahil) perakende satış fişi veya makinalı kasa fişi kullanılacaktır. Bu hüküm 1.1.1986 da geçerli olacaktır.

b) Aylık yüzde 2 pişmanlık zammı, 1.1.1986 dan itibaren gecikme zammı oranına (yıllık yüzde 75) çıkartılmıştır. Buna göre 31.12.1985 e kadarki pişmanlıklar aylık yüzde 2 zamlı ödenebilecektir.

c) Fatura düzeni (1.1.1986 dan itibaren)

(1) 3239 sayılı kanunun 20'inci maddesi ile getirilen değişiklikle, V.U.K.nun 23'üncü maddesinin (5) No.lu bendine eklenen bir hükümlerle, malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren (10) gün içinde kesilmeyen faturalar "hiç düzenlenmemiş" sayılacaktır.

(2) Buna göre sevk irsaliyesinde, teslim tarihi'ne dikkat edilerek, bu tarihe göre (on) gün içinde fatura kesilmelidir.

(3) Satıcı, kestiği faturadaki, "müşterinin adı, soyadı ile bağlı olduğu vergi dairesi ve hesap no.sunun doğruluğundan sorumludur. Müşteri de kimliğini ve hesap no.sunu satıcıya istendiğinde göstermek zorundadır.

Bu hükümler, nihai tüketiciye yapılan satışlarda uygulanmayacaktır. Yani perakende satış fişi almak durumunda olanlara, düzenlenen faturalar bundan müstesnadır.

d) Sevk irsaliyesi

Satılan veya satın alınan mal (nihai tüketici tarafından alınanların taşınması hariç) taşındığı veya taşıtırıldığı takdirde sevk irsaliyesi kesilmesi mecburidir. Yani bundan böyle sadece fatura ile mal taşınması yeterli değildir. mutlaka sevk irsaliyesi taşıtta bulundurulacaktır. İrsaliyedeki bilgilerden de düzenleyen sorumludur. Aynen faturada olduğu gibi. Satıcı taşıyor veya taşıtıyorsa, irsaliye satıcı tarafından, alıcı taşıyor veya taşıtıyorsa alıcı tarafından kesilecektir.

Satılmak üzere gönderilen veya şubeler arası nakledilen mallar için de irsaliye şarttır.

e) Belge Vermeyen ve Almayanlara Ceza

(1) Vergi Usul Kanununun 353'üncü maddesine göre, fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu ve serbest meslek makbuzu vermeyenlere olduğu gibi "almayanlara" da 5.000 TL ceza kesilecektir. (3239 mad: 26)

(2) Keza, 353'üncü mad.nin 2 no.lu bendine göre, perakende satış vesikalari (satış fişi, makinalı kasa fişi, giriş ve yolcu taşıma biletleri) ile sevk irsaliyesi; taşıma irsaliyesi, yolcu ve müşteri listesini üzerlerinde veya taşıtta bulundurmayanlar 5.000 TL usulsüzlük cezasına tabidirler. Perakende satın alınan mallarda, nihai tüketiciler, taşırken, irsaliye yerine, fatura veya fişi yanında bulundurmamak zorundadırlar. Aksi halde 5.000 TL cezayla cezalandırılabilirlerdir.

(3) Kaçakçılığa Teşebbüs

3239 sayılı kanunun 28'inci maddesi ile V.U.K.nun 358'inci maddede yapılan değişiklikle, bir hesap dönemi içinde, iki defa fatura, sevk irsaliyesi, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu, taşıma irsaliyesi kesmeyenlere ilaveten, yolcu listesi ve günlük müşteri listesi düzenlememe hali kaçakçılığa teşebbüs sayıldığı gibi, "vesikasız mal bulundurma" fiili de kaçakçılığa teşebbüs sayılacaktır. Malın teslimi veya hizmetin ifasından itibaren on gün geçtikten sonra kesilen faturalar hükümsüz sayılacağına göre, irsaliyedeki teslim tarihi ve fatura tarihi önem kazanmaktadır.

Keza, alıcı ve nihai tüketicilerin de üzerlerinde belge bulundurmamış olmasının tesbiti önem kazanmaktadır. Zira kaçakçılığa teşebbüsün cezası haptir.

Bunlara ilaveten, ödeme kaydedici cihaz almak mecburiyetinde olup almayanlar, cihazı bozanlar, bozuk cihaz kullanan veya kullandıranlar, bir hesap döneminde iki defa makinalı kasa fişi vermeyenler de yukardaki cezaya tabi tutulacaklardır.

f) Vergide müteselsil sorumluluk

3239 sayılı kanunun 2'inci maddesiyle Vergi Usul K.nun II'inci maddesine şu fıkra eklenmiştir.

"Mal alım ve satımı ve hizmet ifası dolayısı ile vergi kesintisi yapmak ve Vergi Dairesine yatırmak zorunda olanların, bu yükümlülükleri yerine getirmemeleri halinde verginin ödenmesinden, alım satım taraf olanlar ile hizmetten yararlananlar, aralarında zımnen dahi olsa irtibat olduğu tespit olunanlar müteselsilen sorumludurlar.

Ancak bu müteselsil sorumluluk mal üreten çiftçiler ile nihai tüketiciler için söz konusu değildir"

Bu hüküm gerekçesine göre, KDV mükellefleri de bu hükmün kapsamına girmektedir. KDV'de taraf olanlar da müteselsilen sorumludurlar. Bu nedenlerle fatura kesenin de kimliği önemlidir. Bilinmeyen satıcıdan mal alımında bu hususu göz önünde bulundurmak gereklidir.

g) İş yeri kapatma cezası

V.U.K.nuna eklenen mükerrer 354'üncü maddeye göre, 353'üncü maddedeki belgeleri (fatura, irsaliye, v.s.) üç defa kullanmadığı veya bulundurmadığı tespit edilen mükelleflerin işyeri, Bakanlığın kararı ile (Mahalline devredilebilir) bir haftaya kadar kapatılır.

4) Gelir Vergisi Kanununda Değişiklikler:

(a) Geçim indirimi, ücret alan kişi başına günlük 200.-TL aylık 6.000.-TL dir. İndirimin evli, bekâr, çocuklu, çocuksuz olmakla bir ilgisi kalmamıştır. İndirim, ancak, bir işverenden alınan, en yüksek ücrette uygulanacaktır.

b) Vergiden muaf menkul kıymet faizleri ile döviz tevdiat hesaplarına ait muafiyetler 1.1.1986 dan itibaren kaldırılmıştır.

Ancak 1.1.1986 dan önce alınan kıymetlerin, veya açtırılan döviz hesaplarının muafiyeti devam edecektir.

Petrol Dışı Malların Fiyatları Düşüyor...

Petrol dışı malların fiyatlarının Eylül ayında Dünya Bankası endeksine göre çok hafif düşüş gösterdiği anlaşılmaktadır. Son 4 aydır sabit kalan endeks bugün geçen seneki seviyenin yüzde 9.2 altına inmiştir. Üçüncü üç ayda görülen istikrar ile Mayıs 1984'de başlayan düşüşün bitişi kabul edilmiştir. Şeker fiyatlarındaki artışın diğerlerindeki düşüşü dengelemesi nedeni ile bu durumun aldatici olduğu anlaşılmıştır. Ancak birçok mal piyasasında üretim ve stoklar yüksek talep ise azdır.

Şeker fiyatındaki olağanüstü artış (yüzde 16.6) diğer gıda maddeleri (et, şeker, muz, portakal) endeksindeki yüzde 5'lik ve genel endeksteki yüzde 1.2'lik artışın ana nedenidir.

Tarımsal hammaddeler, yağlar, metaller ve mineraller ile ilgili endekslerde de hafif bir düşme görülmüştür. Tahıl grubunda ise buğday fiyatındaki artış mısır ve süpürge darısı'ndaki düşüşü dengelemiştir.

Şeker fiyatının artması son zamanlarda bu piyasalardaki dalgalanmadan sonra güven ortamının yeniden kurulduğunu göstermektedir. Aralık 1985-Eylül 1986 dönemi için 1.85 milyon tonluk ABD şeker ithal kotası beklenenin çok üzerinde olup, piyasanın hareketlenmesini sağlamıştır. Buğday fiyatındaki artışa hava koşulları neden olmuştur. Kanada'da yağışlı hava nedeni ile hasat yapılamamıştır. Bu durum kaliteyi olumsuz yönde etkilemiş, yüksek proteinli Kanada ve ABD buğdayının fiyatını arttırmıştır. Diğer tahılların fiyatı ise üretimin fazla, talebin ise az olması nedeniyle düşmüştür.

Tarımsal hammaddelerden jüt ve pamuk fiyatları hızla artmıştır. Bangladeş Jütünün minimum ihracat fiyatı üretimde yeterli su bulunamaması sonucu kalite sorunu çıkmış ise de hükümet minimum destek fiyatı belirlemiş ve 1 milyon balyalık yedek stok yaratmıştır.

Tüm metal ve minerallerin fiyatlarında da düşme görülmüştür. En önemli fiyat düşüşleri çinko (yüzde 6.6) ve nikel'de (yüzde 6.2) görülmüştür. Zayıf talep, a-

şırı üretim ve bu durumun kısa vadede devam eden beklentisi metal fiyatlarının düşmesine neden olmuştur.

Suudi Arabistan'ın ham petrol satışını artırma kararına rağmen, petrol piyasası geçtiğimiz ay istikrarını muhafaza etmiştir. ABD'de ekonomik durumun canlanması, Rusya'da ham petrol üretiminin düşmesi, Irak'ın petrol hatlarına sürekli saldırmasına rağmen, spot satış fiyatları resmi fiyatların altında kalmıştır.

Artık fuel-oil ile yüksek ve orta kaliteli petrol fiyatları arasında büyük farklar varsa da, rafine kapasitelerinin tam olarak kullanıldığına dair belirtiler vardır. Artık fuel-oil'e olan talebin düşmesi ile Afrika ve Kuzey Deniz'i ham petrolüne olan talep artmıştır.

FİYAT ENDEKSLERİ (1977/79=100)

(Aylık Ortalama)

	Eylül		Temmuz		Ağustos		Eylül		Üçüncü	
	1984	1985	1985	1985	1985	1985	1985	1985	Üç ay	1985
Gıda	83.9	70.1	70.1	72.6	72.6	73.5	72.0			
Yağlar	100.3	74.4	74.4	69.3	69.3	66.7	70.1			
Tahıllar	100.5	90.2	90.2	85.5	85.5	85.1	86.9			
Diğer	72.9	60.1	60.1	74.6	74.6	78.6	71.1			
Tarımsal hammaddeler	99.9	92.7	92.7	91.3	91.3	90.1	91.3			
Metaller ve mineraller	94.9	96.8	96.8	95.4	95.4	93.3	95.1			
33 Seçilmiş mal (Petrol Hariç)	90.8	81.6	81.6	82.4	82.4	82.3	82.1			

Kaynak: Dünya Bankası

OECD Ülkelerinde İşsizlik Artıyor mu?

İşsizlik ve istihdam sorunu, bugün bütün dünya ülkeleri arasında güncelliğini sürdürmektedir. Bu temel ekonomik sorun özellikle gelişmekte olan ülkelerin en başta gelen sorunu olmasına karşılık özellikle OECD ülkelerinin bir çoğu için de ana sorunların içine girmiş bulunmaktadır. Türkiye'nin de içinde bulunduğu 14 OECD ülkesinde 1983-85 döneminde ortalama işsizlik oranı yüzde 11.1'den, yüzde 12.25'e yükselmiştir. Bu oranın aynı ülkeler grubu için 1986 yılında da aynı oranda kalacağı tahmin edilmektedir.

OECD Ülkelerinde İşsizlik Oranları
(Ülkelerin kendi işsizlik tanımlarına göre)

<u>ÜLKELER</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Avusturya	4.1	4.1	4.00	4.00
Belçika	13.2	13.2	13.75	14.25
Danimarka	10.5	10.1	9.25	9.00
Finlandiya	6.1	6.1	5.75	6.00
Yunanistan	7.4	8.1	8.50	6.75
İrlanda	14.1	16.0	17.25	17.50
Lüksemburg	1.4	1.5	1.50	1.50
Hollanda	15.0	15.6	15.25	15.00
Norveç	3.7	3.0	2.75	3.00
Portekiz	10.8	10.5	11.25	12.00
İspanya	17.8	20.6	21.25	21.50
İsveç	3.4	3.1	2.75	3.00
İsviçre	0.9	1.1	1.00	1.25
Türkiye	12.0	12.4	12.75	13.00
Toplam Avrupa Ül.	11.1	11.8	12.25	12.25
Toplam Diğer Ül.	10.9	11.4	12.75	11.75

Kaynak: OECD

OECD ülkeleri içinde en yüksek işsizlik oranı (her ülkenin kendi işsizlik oranlarının tanımlarına göre) İspanya'da görülmektedir. İspanya'da bu oran 1983'de yüzde 17.8 iken, 1985 yılında yüzde 21.25'e yükselmiştir. Gelecek yıl da bu artışın kısmen süreceği ve bu oranın yüzde 21.50'ye yükseleceği anlaşılmaktadır. Bu ülkeyi Portekiz ve İrlanda yüksek orandaki işsiz miktarlarıyla takip etmektedir. 1985 yılında işsizlik oranının İrlanda'da yüzde 17.25'e, Hollanda'da ise yüzde 15.25'e yükseldiği belirtilmektedir.

OECD Ülkelerinde İstihdam Artışı
(Bir önceki yıla oranla yüzde artış)

<u>ÜLKELER</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
Avusturya	-1.00	0.20	0.25	0.50
Belçika	-1.10	0.30	0.00	1.00
Danimarka	0.50	1.70	1.75	1.00
Finlandiya	0.50	1.00	1.00	0.50
Yunanistan	0.50	0.30	0.25	0.00
İrlanda	-2.00	-1.20	-0.25	0.50
Lüksemburg	-0.30	-0.80	-0.50	0.00
Hollanda	-2.10	-0.60	0.75	0.75
Norveç	0.60	0.70	1.50	1.00
Portekiz	-1.70	-2.00	-1.00	0.00
İspanya	-0.90	-2.90	-0.50	0.50
İsveç	0.20	0.80	0.75	0.25
İsviçre	-1.30	-0.20	0.25	0.25
Türkiye	0.70	0.80	1.00	1.00
Toplam Avrupa Ül.	-0.10	-0.30	0.50	0.50
Toplam Diğer Ül.	-0.30	0.10	0.50	0.75